

Terms and Conditions

The Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept there Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Library

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Imprint:

Director: Mag. Renate Plöchl

Deputy director: Mag. Julian Sagmeister

Owner of medium: Oberösterreichische Landesbibliothek

Publisher: Oberösterreichische Landesbibliothek, 4021 Linz, Schillerplatz 2

Contact:

Email: [landesbibliothek\(at\)ooe.gv.at](mailto:landesbibliothek(at)ooe.gv.at)

Telephone: +43(732) 7720-53100

est si voluntas possit esse obliqua exire recto iudicio: et dicitur etiam: Qualiscumque vnusquisque talis finis ei videtur. Pro questionis solutione:

Primo sciendum quod appetitus sensitivus et intellectivus dicuntur cognoscitivus: non quod cognoscunt sed quod non possunt habere actum nisi circa cognitum: et per hoc differunt ab appetitu naturali qui fertur in obiectum absque preiudicio cognitionis obiecti. Et adverte quod quilibet potentia ante suum actum inclinatur ad suum actum tanquam ad eius perfectionem. Et si quis dicat quod volentes aliquem finem volunt media ad illum finem propter quod consiliantur: tunc volunt ignota: quia illa media non sunt ipsis cognita: quia tunc non consiliarent de ipsis mediis. Item voluntas movet intellectum ad considerandum obiectum: tunc quero: vel si illud obiectum est notum vel ignotum. Si ignotum habeo intentum: si notum ergo non movet ad considerandum illud. Respondetur quod ipsa voluntas movet intellectum ad considerandum: ut inveniatur medium valens ad attingendum suum voluntatem: quod non est nisi mediante intellectu: qui prestat sibi rationem boni hoc quod est consiliari ad tale medium inveniendum: quemadmodum intellectus iudicat hoc esse bonum. Unde sicut intellectus non cognoscit determinate illud medium quod inveniatur: etiam voluntas non fertur determinate ad illud sed fertur in consiliativum ad attingendum illud medium: et hoc cognoscit intellectus et iudicat esse bonum: cum autem intellectus inveniatur hoc determinatum medium: et iudicat esse bonum: tunc voluntas poterit determinate velle ipsum et non ante. Dico etiam quod voluntas nunquam movet intellectum ad considerandum aliquid nisi intellectus primo dictaverit quod considerandum illud obiectum est

Secundo sciendum quod per solone bonum questionibus ponunt aliquam propositionem que iam alibi fere omnes terminate sunt. Prima: quod voluntas potest illud non velle quod per intellectum iudicatur esse bonum. Unde voluntas potest differre actum volendi: ut fiat inquisitio si voluntati appareat quod sit aliquid malicia annexa: potest etiam voluntas istud non velle propter annexam tristitiam. Secunda propositio: voluntas potest non velle illud in quo nulla apparet ratio malicie: et potest non velle illud in quo nulla ratio apparet bonitatis: quia in istis suspedere potest actum suum et differre actum suum. Tertia propositio: voluntas potest aliquid non velle illud quod sibi prestatum est sed ratione malicie: et potest non velle illud quod sibi prestatum est sed ratione boni: et hoc quod illud potest habere rationem boni et mali: ut adulterium habet rationem mali: quia inhonestum: et rationem boni: quia delectabile. Sed restat parvum dubium quod voluntas aliquando aliquid dicit vult: et appetit sensitivus adversatur rationi. Respondetur quod id est: quod appetit intellectivus insequitur iudicium rationis: et appetit sensitivus insequitur iudicium sensus. Et ista iudicia ut in plurimum sunt opposita: igitur: et per hoc solvuntur sufficienter rationes. Unde ponitur

Conclusio rationalis: Voluntas potest velle aliquid quod contra iudicium rationis.

Virtute itaque circa passiones et operationes existente: et in voluntariis quod de laudibus et vituperiis factis. In involuntariis autem venia quibus autem et misericordia.

Queritur utrum voluntas possit movere potentias inferiores. Arguitur primo quod non: quia voluntas non potest causare aliquid in aliis potentibus: igitur voluntas non potest movere alias potentias. Arguitur secundo sic: quia si voluntas possit movere potentias inferiores: sequeretur quod non possem sibi resistere: sed hoc est falsum: igitur. In oppositum videtur esse omnes mo-

Primo sciendum quod si intellectus est voluntas sine habitu precedente prestat in suos actus tanquam complexos

et incomplexos: ut intellectus in rectum iudicium: et voluntas in actum bonum conformem dicitur in recto. Unde per recta iudicia in intellectu generatur prudentia: et etiam actus consonos illis dicitur in dicitur: seu per rectas voluntates consonas illis dicitur in dicitur: gratia in voluntate habetur. Et adverte ulterius quod voluntas primo naturaliter vult aliquid in se quod imperet sensui. Et adverte quod voluntas potest imperare appetitui sensitivo moderando passionem eius vel persecutionem vel fugam. Et quod sequitur quod voluntas non debet movere potentiam inferioriorem: eo quod causet aliquid in potentia inferiori: sed quod imperat potentie inferiori. Voluntas autem proprie imperare potentibus inferioribus non est aliud quam voluntatem illam velle actualiter et efficaciter: ut voluntatem impare potentie portatue ut portet lapidem non est aliud quam voluntatem actualiter et efficaciter velle portare lapidem. Sicut tamen aliquid factus probabili quod voluntas per actum volendi potest agere in alias potentias et in corpore: et median te corpore in res extrinsecas: non quod agat actum volendi extrinsecas sed alium actum: sicut intelligentia per actum volendi causat

Secundo sciendum quod restat una difficultas: utrum operationes violentie sint involuntarie. Pro cuius declaratione est advertendum quod nulla potentia debet violentari respectu sue proprie operationis: quia quilibet potentia inclinatur ad suam propriam operationem. Sed videndum est quod aliquid operationes dicantur violentie: unde aliquid operatio potest dici violenta passio: quia passum movetur et eius inclinatio: ut quia lapis movetur sursum: et etiam si aliqua potentia movetur contra eius inclinationem ex imperio voluntatis dicitur moveri violenter. Etiam potest dici operatio violenta ipsi agenti: quia movetur in oppositum sue operationis: ut si petrus traheret navem ad unam partem: et unde moveretur eam ad aliam partem. Et sic patet quod potest dici quod operationes voluntatis prestat dici violente dupliciter. scilicet ex parte passivi et ex parte agentis. Prima non debet involuntaria: sed bene scilicet. Et quod sequitur quod omne illud quod convenit nobis ex imperio voluntatis potest dici nobis naturale: et omne illud quod convenit nobis imperio voluntatis debet violentari. Et sic patet quod debet intelligi definitio violentie ubi dicitur: Violentum est cuius principium est. Debet enim sic intelligi: illud debet moveri violenter quod movetur et eius naturalis inclinatio. Vel ut dicitur aliquid in proposito quod illud movetur violenter quod movetur imperio voluntatis. Et ex omnibus istis patet quod sit dicendum ad rationes. Ideo ponitur

Conclusio rationalis: Voluntas potest movere potentias inferiores. Que conclusio relinquitur probata in primo articulo seu notabili.

Quecumque igitur propter timorem malorum operata sunt vel propter bonum aliquid: puta si tyrannus precipiat turpe operari: deus ex his pariter et naturam: et faciente quod de salute buntur non faciente autem morientur.

Queritur utrum operationes que propter meritum sunt dicantur involuntarie. Et arguitur primo quod sic: quia dicitur Aristotelem quod nullus voluntarius aliquid eligit pro eius salute. Arguitur secundo sic: dicitur Aristotelem quod nullus semel se eligeret talia: igitur sunt involuntarie. In oppositum est Aristoteles qui dicit quod in voluntariis laudes et vituperia sunt: sed in involuntariis venia et misericordia.

Primo sciendum quod nulla volitio debet esse involuntaria neque violenta. Unde breviter voluntas nullo modo potest cogi vel violentari respectu alicuius eius operationis cum inclinatur ad quilibet eius operationem: debet

Seco. in. 4. dist. 49. q. 9. in sol. q.

Seco. q. 1. dist. 49. q. 9.